

Dokument nr. 8:16

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen

Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om elektronisk betaling av bompenger

Til Stortinget

BAKGRUNN

Forslagsstilleren ser det som ønskelig at Stortinget får gjennomgått alle sider ved systemet med innkreving av bompenger gjennom bruk av ubemannede elektroniske bompengestasjoner.

Samtlige partiledere i Stortinget har mottatt anmodning fra en tverrpolitisk gruppe på Haugalandet i Rogaland om at partiene går sammen og gjennomdrøfter forholdene rundt finansiering av samferdselsprosjekter og innføring av et bompengesystem. Dette systemet påtvinges en befolkning som ikke har fått mulighet til å påvirke beslutningen gjennom informert kunnskap om politikernes holdning til saken før kommunevalget. Mangel på bevilgninger over statsbudsjettet tvinger stadig flere kommuner til å innføre bompenger. Forslagsstilleren er prinsipielt imot bruk av bompenger til vegfinansieringer, og mener derfor at befolkningen har et legitimt krav på å få vite hvordan de ulike partiene på Stortinget prinsipielt stiller seg til det nye systemet med elektronisk innkreving i ubemannede bomstasjoner som er innført i enkelte kommuner, og som er under utredning i flere andre kommuner.

Systemet med ubemannede bomstasjoner basert på forhåndsinnkreving gjennom kjøp av brikke og elektronisk registrering av passerende biler for å dekke flere prosjekter innenfor et større område, avviker sterkt fra det som tidligere har vært akseptert, at bompenger benyttes for å dekke omkostningene ved større utbygginger utenom den vegstrekningen en benytter. I tillegg innebærer overgang fra bemannet til

elektronisk bompenginnkreving et overvåkingssystem av befolkningen som ikke har vært prinsipielt drøftet i Stortinget.

I Bergen har man gått over fra bemannet til ubemannet bomstasjon basert på at bilistene kjøper brikke som gir rabatt i Bergen, men som samtidig gir automatisk brikkebelastning og køfri passering gjennom flere andre bomstasjoner. Bilister uten brikke får regningen fra ubemannede bomstasjoner i posten, det koster mer enn den offisielle prisen på brikkeløs passering, idet behandlings- og betalingsomkostninger kommer i tillegg. Det er ikke mulig for brikkeløse bilister å passere gjennom bomringen til den pris som angis på skiltene. Et slikt system har vist seg å være så vanskelig å håndheve i forhold til utenlandske bilister, at disse etter sigende passerer gratis gjennom bomringen i Bergen. Det gir dette systemet karakter av å være et nytt system for skatteinnkreving.

Fra ESA er det nedlagt protest mot at forhåndsinnkreving av bompenger til dekning av T-forbindelsen på Haugalandet er lagt på billetten i fergesambandet Arsvågen-Mortavika. Protesten går både på systemet med forhåndsinnkreving av bompenger og at bompengene skal dekke samferdselsprosjekt som ligger utenfor den strekningen der innkreving foretas. Forslagsstilleren mener det er av interesse for Stortinget å få klart svar på hvordan ESA vil stille seg til at stadig større deler av vårt samferdselsnett kan bli bompengebelastet for å dekke prosjekter som ligger utenfor den veien som belastes. Vil ESA akseptere at transportører i EU skal tvinges til å betale for lokale utbygginger de selv ikke har nytte av? Hvis ESA ikke aksepterer dette, og Norge tvinges til å avstå fra bompenginnkreving på utenlandsk registrerte transportører, vil de da akseptere at norske transportører pålegges en konkurransevridende merkostnad ved belastning gjennom stadig flere bomstasjoner?

Bompenger rundt storbyene innebærer ikke

at et flertall av byenes innbyggere må betale bompenger for å gå på jobb, gjøre nødvendige innkjøp eller delta i kulturelle aktiviteter i nærmiljøet. En av hensiktene med bompengering rundt storbyene har vært å stimulere flere til å bruke kollektivtransport for å avlaste sentrum.

I mindre byer er ikke kollektivtransporten godt nok utbygget til å erstatte privatbilen, og bompengeringens hovedformål ser ut til å være å tvinge flest mulig til å betale for prosjekter som den enkelte ikke har direkte nytte av.

Det fremgår av den pressedekning som har vært rundt en mulig innføring av elektronisk innkreving på Haugalandet at storparten av Haugesunds befolkning ikke vil kunne handle kolonialvarer, ikke kunne komme seg på jobb, til skoler eller barnehager, oppsøke byens servicetorg, alders- og sykehjem, eldre-senter, idrettsanlegg eller andre kulturinstitusjoner uten å betale bompenger. Passering gjennom ett kontrollpunkt er foreslått å gi betalingsfri passering gjennom andre kontrollpunkt i én time. Dette innebærer en så massiv overvåkning av befolkningen, at forslagsstilleren mener det er behov for at Regjeringen innhenter uttalelse fra Datatilsynet som grunnlag for en prinsipiell debatt i Stortinget om hvor tett overvåkning av befolkningen som er akseptabel i Norge, og hvilke begrensninger som eventuelt skal legges på bruk av slike data. Etter forslagsstillerens syn er det en farlig utvikling dersom dette systemet tas i bruk på en måte som mer og mer tar form av et alternativt skattesystem som treffer blindt, uten hensyn til den enkeltes betalingsevne, og som er basert på elektronisk overvåkning av befolkningens bruk av privatbil.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag der alle sider ved bruk av ubemannede bompengestasjoner basert på elektronisk registrering av trafikken er belyst. Stortinget ber Regjeringen innhente opplysninger om hvordan systemet i praksis fungerer i forhold til innenlandske og utenlandske biler som passerer ubemannet elektronisk bomstasjon uten brikke montert i bilen. Stortinget ber videre om at Regjeringen anmoder ESA vurdere om systemet er forenlig med de lover og regelverk som gjelder innenfor EØS-området. Stortinget ber Regjeringen innhente uttalelse fra Datatilsynet når saken fremmes for Stortinget.
2. Stortinget ber Regjeringen om ikke å behandle nye søknader om innføring av bompenger basert på elektronisk registrert passering i ubemannet bomstasjon før alle sider ved systemet har vært drøftet og prinsipielle beslutninger er fattet i Stortinget.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag innen utgangen av inneværende sesjon slik at befolkningens legitime krav på kunnskap om hvordan de ulike partier stiller seg er imøtekommet i god tid før valget i 2005.

9. november 2004